

Dogmatismus a badatelství / Badatelství a dogmatismus / Výzkum a dogmatismus

Bádat, něco zkoumat nelze bez nějakých předběžných znalostí a zkušeností; na druhé straně ty zkušenosti nemohou být nikdy považovány za nezpochybnitelné, pokud chceme opravdu bádat. Bádání bez předpokladů a bez zkušeností zůstává pouhým tápáním, přílišné spoléhání na dosavadní znalosti a zkušenosti končí ve sterilním dogmatismu. Obojí je zkrátka třeba vhodně a přiměřeně vyvážit (či spíše vyvažovat, o takové vyvažování vždy znovu usilovat). Na jedné straně je zapotřebí rozsáhlých vědomostí, na druhé straně ovšem i vždy připravené ochoty k pochybování a problematizování i všeho toho, co už jsme považovali za zjištěné a „jisté“. Někdy nám resp. našemu pochybování napovídají třeba výsledky pokusu, který dopadl jinak, než jsme očekávali. Ale ve filosofii nic takového jako „donutivé výsledky pokusů“ nemáme k dispozici; vše potom záleží na naší vnímavosti vůči „nápadům“ a myšlenkám, které ukazují jinam, než kam směřujeme sami. „Pokusy“ ve filosofii jsou podmíněny nejen naší ochotou, ale také schopností, dovedností dočasně myslet jinak, než jak obvykle myslíme, tj. jet aspoň na nějakou chvíli po jiných kolejích než po svých (aniž bychom ovšem na ty své zapomínali nebo je dokonce opouštěli).

(Písek, 101012-1.)